janduslikult päris hästi Põhjasõja ajal meil valitsenud olusid nälja, rüüstamiste ja katkuga. Sündmustikku siduva peategelase hingeelu pole küll ühtlaselt usutav kõigis arenemisjärkudes, teose teises pooles esineb ka ajalooliste faktide komistusi, kuid võrdlemisi rohked täiesti õnnestunud üksikpildid suudavad õige suurel määral neid puudusi kompenseerida. Mõned teisedki auhindamisel olnud ja trükikõlvuliseks loetud teosed on omal kombel rikastanud meie kirjandust. Leida Kibuvits on andnud „Paradiisi pärisperenaises" meil uudse näitlejannast boheemlase kuju ning ühtlasi edasi arendanud enda omapärast impressionistlikku käsitlusviisi. Adolf Hint oma romaanis „Pidalitõbi" kannatab nii mitmeski suhtes algaja pahede all, kuid paelub ometi juba oma otsekohesuse ja seni vähekäsitletud rannikuelust võetud ainestikuga. Suuremad üllatused on tulnud siiski väljastpoolt seda võistlust.

Kõige rohkem üllatas ja äratas tähelepanu 1934. a. Mait Metsanurk romaaniga XIII-ndast sajandist „Ümera jõel". Mitte ainult sellepärast, et kogu senises loomingus kindunult tänapäeva probleemidega tegelev kirjanik ootamatult oli valinud oma uue teose ainestiku kaugest minevikust, vaid ka sellepärast, et kirjanik temale näiliselt kaugest ainest oskas vormida teose tunnustatava ajaloolise vaistuga. Päris eksimatu pole küll Metsanurkki käsitletava aja vaimu ja ajalooliste faktide suhtes, kuid eriti segavalt ei pääse need vääratused lugejat siiski mitte eksitama. Eeskätt meestüüpide suur õnnestunus, paljude sõja- ja rüüsteretke-piltide reljeefsus ja Metsanurgale muidu eriti just mitte omane tugev hoog ja temperament teevad „Ümera jõel" muu kõrval ka väga loetavaks noorsooraamatuks.

Eesti kroonika 1934, lk. 78